

Vergeef ons onze schulden Forgive us our trespasses

Lesmateriaal voor vmbo-4 | @rjpoortvliet | de film 'Forgive Us Our Trespasses' (2022) is beschikbaar via Netflix

Deze opdracht bevat diverse activiteiten die uitgevoerd kunnen worden rondom de korte film (10') die zich afspeelt tegen de achtergrond van het Aktion T4 programma en de omgang van Nazi-Duitsland met gehandicapten.

Verkenning - Gespreksonderwerpen

De film begint met een uitspraak van Dietrich Bonhoeffer, Duits verzetsstrijder en theoloog (1906 – 1945).

“De test van de moraal van de samenleving is wat ze voor haar kinderen doet.”

Bespreek samen deze uitspraak.
Welke gebeurtenissen uit het recente verleden komen hierbij in je op?

In de klas zijn lege stoelen te zien. Welke mogelijke verklaringen kun je hiervoor geven?

Na het gebed voor het slapen gaan zegt de moeder:

“Er is géén berekening die de waarde van leven kan berekenen.”

Spreek samen door over deze uitspraak.

1. Maak een verbinding met hoe onze maatschappij omgaat met 'de waarde van het leven'.
2. Koppel dit in het gesprek aan de waarde van het lichaam en het ideaalbeeld van nu.
3. Maak een vergelijking met het ideaalbeeld van een menselijk leven in de tijd van de nazi's.

We zien in de film verschillende houdingen ten opzichte van de nazi's. We zien samenwerking (collaboratie), verzet en aanpassing. Beschrijf wat je van deze houdingen in de film ziet. Gebruik hiervoor de ruimte hieronder:

Verzet

Aanpassing

Collaboratie

De vraag van de jongen als zijn moeder het 'Onze Vader' bidt, is of we *zelfs* de nazi's moeten vergeven.

Ga samen in gesprek over deze uitspraak. Bedenk hierbij:

- Dat wij leven in de periode na de WOII en holocaust en dus een beter zicht hebben op de impact van de nazi's op de geschiedenis (verschil in tijd).
- Dat de nazi's ons niet direct iets hebben aangedaan (verschil in plaats en tijd).
- Dat een nazi ook kan staan voor het ultieme kwade of (dichterbij) als iemand die ons haat.

Dieper graven – Verdieping met bronnen

Activiteit 1 – Propaganda analyseren

Hieronder staan twee posters uit 1937 weergegeven. Beiden zijn ze afgedrukt in een tijdschrift. Analyseer deze posters met behulp van een stappenplan. Schrijf tenslotte een slottekst van circa 5 tot 10 zinnen.

Poster 1

Gepubliceerd in 1939 in 'Het nieuwe volk', een maandelijks tijdschrift van de NSDAP. Tekst op de poster: "60.000 Reichsmark is wat deze aan erfelijke ziekte lijdende persoon de Volksgemeenschap in zijn leven kost. Medeburger, dat is ook uw geld. Leest u 'Het nieuwe volk', het maandblad van het Bureau voor Rassenbeleid van de NSDAP."

Poster 2

Gepubliceerd in 1937 in het tijdschrift 'Volk en Ras', geïllustreerd maandtijdschrift voor het Duitse volk. Tekst op de poster: "Hier draag je bij. Tot 60 jaar kost een patiënt met een erfelijke ziekte gemiddeld 50.000 Reichsmark."

Stappenplan:

Aandachtsgebied	Bron 1	Bron 2
1. Kleurgebruik in de prent		
2. Grootte van objecten of personen in de prent		
3. Teksten in de prent		

4. Symbolen in de prent		
5. Middelpunt van de prent		
6. Toonzetting van de prent		
7. Gezichtsuitdrukking in de prent		
8. Historische context in de prent		
9. Doelgroep van de prent		
10. Centrale boodschap in de prent (in eigen woorden)		
Mijn slottekst: wat leer ik van deze prent over de ideologie van het nationaalsocialisme? Gebruik hiervoor circa 5 tot 10 zinnen.		

Activiteit 2 – Protest van een bisschop

Clemens August Graf von Galen (1878-1946) werd tot bisschop van Münster benoemd in 1933, hetzelfde jaar dat Adolf Hitler in Duitsland aan de macht kwam. Von Galen steunde de politiek van de nazi's voor zover daarin het terugdraaien van de voor Duitsland vernederende bepalingen van het verdrag van Versailles centraal stond, maar verzette zich fel tegen antichristelijke tendensen. Von Galen nam krachtig stelling tegen de rassenideologie van de nazi's. Toen het regime een euthanasieprogramma startte, kwam Von Galen hiertegen krachtig in het geweer. In de zomer van 1941 trok hij in enkele preken fel van leer tegen de euthanasie, die hij onomwonden als 'moord op onschuldigen' karakteriseerde. Hij ging daarbij zelfs zo ver, dat hij aangifte deed tegen degenen die verantwoordelijk waren voor het wegvoeren van gehandicapten, ongeneeslijk zieken en ouderen. Het protest van Von Galen bleef niet zonder succes: het euthanasieprogramma werd gestaakt.

Hieronder lees je een fragment uit een preek van bisschop Von Galen:

"De eerste lichterding onschuldige mensen heeft Marienthal [een locatie waarin gehandicapten werden vermoord] verlaten met de doodstraf... En dus moeten we wachten op het nieuws dat deze ellendige weerloze patiënten vroeg of laat hun leven zullen verliezen. Waarom? Niet omdat ze misdaden hebben begaan die de dood waard zijn...

Het is simpelweg omdat ze volgens een of andere arts, of vanwege de beslissing van een commissie, niet langer het recht hebben om te leven omdat ze "onproductieve burgers" zijn. Als [we] het recht erkennen om onproductieve personen te doden... dan kan niemand van ons zeker zijn van zijn leven. We zullen overgeleverd zijn aan elke commissie die een man op de lijst van onproductieve mensen kan zetten. Er zal geen politiebescherming zijn, geen rechtbank om de moord te wreken en de moordenaar te straffen...

Een vloek op de mensen en op het Duitse volk als we het heilige gebod "Gij zult niet doden" overtreden, dat ons door God op de berg Sinai met donder en bliksem is gegeven en dat God onze Maker vanaf het begin der tijden op het menselijk geweten heeft gedrukt! Wee ons Duitse volk als we deze afschuwelijke overtreding niet alleen goedkeuren, maar ook ongestraft toestaan!

Bron van dit fragment: <https://www.historyonthenet.com/clemens-august-graf-von-galen-the-angel-of-aktion-t4>

Gespreksvragen naar aanleiding van het preekfragment:

1. Zijn er in onze huidige maatschappij ook 'onproductieve burgers'?
2. De predikant protesteerde door te preken tegen de nazi-ideologie. Zijn protest heeft uitwerking gehad.
 - a. Tegen wat zou jij willen protesteren in de huidige samenleving?
 - b. Hoe zou jij jouw protest willen vormgeven?